

Bilaga 2 Bedömning av olika effekter på berörda intressen från enkel-alternativt portalstolpar.

Följande PM redogör för hur de olika miljöintressena påverkas beroende på om ledningen byggs med enkel- eller portalstolpar.

Planer

Ledningssträckan strider inte mot några planer och kommer inte medföra några konsekvenser oavsett om ledningen byggs som porta- eller enkelstolpe.

Markanvändning och resurshushållning

Markanvändningen längs ledningssträckan är framför allt skogsbruk, men även odlings- och betesmarker berörs. En enkelstolpe innebär en något smalare ledningsgata, vilket skulle innebära ett något mindre intrång på skogsmarken, vilket innebär en något mindre påverkan. En enkelstolpe skulle också kunna uppfattas som ett mindre intrång i betes- och odlingsmarker i de fallen stolpar inte kan undvikas på dessa marker, varför påverkan kan antas vara något mindre. Detta då det blir färre stolpplatser som kan utgöra hinder i arbetet på markerna. Skillnaderna är dock marginella och effekterna densamma varför konsekvenserna på markanvändning och hushållning som små för båda stolpsorterna.

Boendemiljö och landskapsbild

Bebyggelsen i området är centrerad till tätorten Järpen belägen vid norra änden av sjön Liten, samt i form av byar och enstaka gårdar i det kombinerade skogs- och odlingslandskap som finns i dalgången längs östra sidan av Järpströmmen. Öster om bebyggelsen i dalgången tar skogslandskapet med mer brukad skog vid. På västra sidan om Järpströmmen finns främst brukad skogsmark med endast enstaka fastigheter.

Effekter och påverkan i byggskedet är desamma för enkel- och portalstolpar. I driftskedet är påverkan av visuell art genom stolpar och trädfria ledningsgator. De visuella effekterna för enkel- och portalstolpar skiljer sig i att en enkelstolpe kräver färre stolpar och mindre ledningsgata. Dock sitter linorna på enkelstolpar vertikalt i stället för horisontellt, vilket kan medföra en större visuell effekt än om de sitter horisontellt som på portalstolparna. En enkelstolpe är också högre än en portalstolpe. De olika stolptyperna har således olika för- och nackdelar avseende effekter på landskapsbilden, men konsekvenserna på landskapsbilden bedöms som små oavsett stolptyp.

Effekter på boendemiljön kan uppkomma till följd av elektromagnetiska fält. Skillnaden på de elektromagnetiska fälten mellan de olika stolptyperna är marginell, men en enkelstolpe har generellt ett snabbare avklingande magnetfält med avstånd från ledningen än en portalstolpe till följd av den vertikala placeringen av faslinorna. Dock har beräkningar utförts på båda stolptyperna för denna ledning och ingen av stolptyperna ger upphov till påverkan eller konsekvenser på boendemiljön till följd av elektromagnetiska fält.

Naturmiljö

Naturmiljön i området domineras av skogsmark samt uppodlad mark i angränsning till Järpströmmen och sjön Liten. En del små myrmarker ingår också. Skogen är grandominerad men det finns också partier med tallbestånd och lövskogar. Skogsområdena har till stor del påverkats av skogsbruk vilket innebär att det bär spår av avverkningar, röjningar och gallringar. På en del håll finns det också äldre grustäkter, en del med mycket dumpat avfall i form av skrotbilar, gamla jordbruksmaskiner, gamla skotrar m.m. En del mindre bäckar genomkorsar området och vissa är djupt nerskurna. Den mesta odlingsmarken finns vid byarna Hallen, Böle, Järpbyn och Högen.

Längs ledningssträckan finns enbart ett fåtal naturmiljöintressen, vilka utgörs av bäckravin, barrskog och betesmark.

En enkelstolpe kräver generellt mindre ledningsgata, vilket minimerar behovet av avverkning. Detta skulle innebära något mindre påverkan på det identifierade naturvärdesobjektet som utgörs av barrskog. Skillnaden avseende påverkan är dock marginell och effekten densamma för både enkel- och portalstolpe och konsekvenserna för naturmiljön bedöms som små för båda stolptyper.

Fågelliv

Då ledningssträckan passerar över omväxlande natur med inslag av åkermark, skogsmark, hyggen, bäckraviner återfinns ett antal arter och revir. Skyddsvärda arter såsom storspov, enkelbeckasin, spillkråka, lavskrika och talltita återfinns på åkermarkerna och i skogsområden som omger dessa. Åkermarkerna är också föremål för rastande fåglar under höst och vår. Dessa åkermarker bedöms dock inte vara ett viktigt område för rastande gäss och svanar. Inga örnrevir har konstaterats inom 2 km ifrån planerad ledningssträckning.

Kraftledning medför att habitat ändras i området genom att en skogsfri gata krävs, vilket kan vara negativt för vissa fågelarter. Vissa arter kan dock även gynnas av kraftledningar. Effekterna är densamma för både enkel- och portalstolpe, men portalstolpe kräver något bredare skogsfri gata än en enkelstolpe varför påverkan kan antas något större.

En kraftledning innebär även en kollisionsrisk för fåglar. I *"Kraftledningars påverkan på fåglar-en syntesrapport"* från 2020 går det att läsa Fågelkollisionsrisken antas ofta vara beroende av antalet vertikala nivåer på ledningarna och avståndet mellan dessa. Det finns dock enbart ett fåtal riktade undersökningar och den enda storskaliga studien som genomförts har inte kunnat påvisa ett samband mellan fågeldöd och vertikala nivåer. Det finns även å studier gjorda på höjdens betydelse för kollisionsrisken. En studie i Portugal visade att en då en ledning höjdes från 23 till 33 m ökade antalet kollisioner. Detta gällde dock enbart vid vertikala linor och över öppet jordbrukslandskap (Ottvall och Green, 2020). Det är med andra ord inte konstaterat att en enkelstolpe, som är något högre och har vertikala linor, leder till ökade fågelkollisioner och därmed större effekter än för portalstolpe. Effekterna på fågellivet bedöms som små oavsett stolptyp, så även konsekvenserna.

Kulturmiljö

I området finns enbart ett fåtal lämningar registrerade. Ledningssträckan har anpassats för att undvika de lämningar som identifierats i området. Direkt påverkan kan ske på lämningar genom till exempel att det uppstår körskador eller att en stolpe placeras i en lämning. Direkt påverkan på lämningar bör gå att undvika och påverkan på upplevelsen av lämningarna bör vara i stort oförändrad när byggnationen är färdig. Påverkan är densamma oavsett stolptyp och effekterna är även de desamma.

Konsekvenserna för kulturmiljön bedöms som små oavsett om enkel- eller portalstolpe används.

Rekreation, friluftsliv- och turism

Det rörliga friluftslivet kan definieras som människors möjlighet att besöka ett område till fots, med cykel, båt eller med bil för att jaga, fiska, tälta, bada eller ströva omkring i naturen.

Det aktuella området används främst för jakt, fiske och rekreation av närboende.

En kraftledning innebär en visuell påverkan på området, vilket i sin tur medför en förändring i upplevelsen för den som är i området i friluftslivs- och rekreationssyfte. Denna påverkan uppstår oavsett om stolpen är en enkel- eller portalstolpe. Skillnaden i de visuella effekterna från enkelstolpe- och portalstolpe har tidigare beskrivits under *”Boendemiljö och landskapsbild”*. En kraftledning innebär inte ett hinder för de rekreations- och friluftslivs aktiviteter som bedrivs i området, vare sig den byggs som enkel- eller portalstolpe. Effekterna av en kraftledning bedöms som små och konsekvenserna som obetydliga.

Rennäring

Två samebyar verkar inom området, Njaarke sameby och Kall sameby. Områdena utgörs av vårvinterland och vinterland. Ledningssträckan angränsar trivselland.

Påverkan av en ny ledning på rennäringen sker under byggfasen i form av markbearbetning och avverkning för ledningsgata. Effekter under byggskedet kan vara tidsbegränsad ökad mänsklig närvaro och förhöjda ljudnivåer, samt tillfällig nedsättning av markens värde som betesmark. I driftskedet kan en ledning innebära barriäreffekter. Inledningsvis kan undvikelseffekter ske hos renarna, men befintliga ledningar har funnits i området en längre tid och rennäringens aktiviteter bedöms ha anpassat sig till dessa.

Den påverkan och de effekter på rennäringen som kan uppstå i samband med en kraftledning bedöms som likvärdiga oavsett om ledningen byggs med enkel- eller portalstolpe. Effekterna bedöms som små och konsekvenserna bedöms även de som små.

Infrastruktur

Ledningssträckan berör en 220 samt en 400 kV stamnätsledning. Ledningssträckan löper parallellt med ledningarna samt korsar dem. Ledningssträckan berör även 130 kV regionnätsledningar i området kring stationen i Järpströmmen. Ledningssträckan korsar väg 336.

Påverkan av en ny ledning på befintlig infrastruktur sker under anläggningsarbetet i form av korsande över och under befintlig infrastruktur med risk för störning av verksamheten. Denna påverkan och effekterna av dessa är likvärdiga oavsett om ledningen byggs som enkel- eller portalstolpe. Effekterna för befintlig infrastruktur bedöms som obetydliga och konsekvenserna bedöms som obetydliga.

1 Referenser

Ottvall, Richard & Green, Martin, 2020, *"Kraftledningars påverkan på fåglar-en syntesrapport"*.

2023-02-21

2022-102592-0012